

Öt nap a horvát erdőben

Az OEE Vadgazdálkodási Szakosztály tanulmányútja

2017 őszén az OEE Vadgazdálkodási Szakosztálya által szervezett, a Horvát Államerdészet több erdőgazdaságát, nemzeti parkokat, a Zágrábi Erdészeti Egyetem vadászterületét érintő, Szlavóniától a Dinári-hegységen keresztül az Adriai-tengert, sőt Rab szigetét is célul tűző tanulmányútja népes társaságot vonzott.

Az indulás napján az Eszéki erdőgazdaság monyorósi vadászházánál a szíves fogadtatás után felfrissülten hallgattuk az erdőgazdaság bemutatását, majd felkerestük a seprósháti szarvaskertet. A kert tizenhat nagyobb bekerített terület folyosókkal, okoskapukkal, kezelőépülettel, amely lehetővé teszi a több száz egyedest gímszarvasállomány kezelését.

A kert több évtizedes működése során – folytatva a régi bellyei hagyományokat – Európa több országába, de a tengeren túlra, így Új-Zéland részére is adott el gímszarvas-tenyésanyagot. Nagy eredménynek tekinthető, hogy sikerült megvédeni szarvasaikat az amerikai nagy májmételegfertőzéstől.

A kiváló bellyei szarvas számos vadászterületre elkerült telepítés, állományjavítás céljából. Az első világháború után a Bellyei hitbizomány nagyobb része – Béda és Karapanca kivételével – elszakadt hazánktól.

Utunkat folytatva léptük át Verőce (Vitrovica) és Szerém (Srijem) megyék határát. Egykoron a törökudulásig a Magyar Királyságnak ezt a vidékét, színmagyar lakosságát Kelet-Szlavóniaként emlegették.

A későn fakadó kocsányos tölgy szubmediterrán változatának tekintett (*Qu. robur f. slavnica*) – ezen a tájon őshonos – fák egyenesek, feltisztult törzsűek, finom ágakkal és nyúlánk koronával. Tanulmányutunkon a Vinkovci (Vinkovci) Erdőgazdaság kezelte szlavón tölgyesekben jártunk.

Ez nem mindennapi látvány: megannyi robusztus faóriás. A hektáronkénti 500–600 köbméteres véghasználatok tölgyrönkjét részben kötött áron, részben árverésen köbméterenként 500–1000 euró körüli áron értékesítik. Felújítási hálózatuk nincs. A makktermés rendszeres, bőséges és biztonságos.

A hazaihoz hasonló, elfajult kerítést a területen nem láttunk. Az erdő és vad egyensúlyban van. A vadászati árbevétel nem hangsúlyos. A területen ejtett

gímszarvastrófeák az érmes minősítést jellemzően elérik.

Sötétben érkezünk Bošnjaci nevű városkába. Szlavóniában vagyunk, a nyestek földjén. Errefelé nyestprémadót is szedtek egykoron. Az épület, amelyben tartózkodtunk határőrkaszárnya volt. A több teremben igényesen berendezett, gazdag anyagot bemutató kiállítás várakozásunkat messze felülmúlta. A községi lakosok, a határőrgránicsárok hasznélvezeti és többféle egyéb előjoggal is rendelkeztek, kapcsolódtak az erdőhöz. Többek között a makkoltatás is ezek közé tartozott, aminek az emlékét az egyik meghallgatott régi dal is felidézte.

A lakosság és az erdő szoros kapcsolatát tükrözi a tiszteletre, egyben irigylésre is méltó, számos ritkaságot bemutató gyűjtemény léte. A szlavón tölgyesek, az erdőgazdálkodás múltjában a saját múltunk is ránk köszön: a Magyar Királyságban az 1770-es évektől egységes erdőrendtartás volt érvényben.

Tanulmányutunk második napján a Száva folyó mentén elterülő síkságon, a Sziszek (Sisak) városa és a Lonja folyó közötti Lonsko polje elnevezésű, Lónya-mező Természeti Parkot kerestük fel. Az 1963-ban 25 hektáron alakított madárezervátum mára 50 650 hektár kiterjedésű természeti park, biztosítva a megóvott természet és a hagyományos épített örökség összhangját.

Ezután vendéglátóinkkal a Katarina Jedan nevű hajóra szálltunk. Az Una

folyó torkolatáig felhajózva ismerkedhettünk a vidékkel. A Száva ezen szakasza határfolyó.

A Horvát Vadászszövetség főtitkárának, *Budor Ivicának* a kíséretében a vadászszövetség területeit, létesítményeit kerestük fel. Horvátországban hatvanezer körüli a vadászok száma. A legkisebb vadászterület ezer hektár nagyságú. A mintegy 1300 vadászterületből mindösszesen 26 áll erdőgazdászati kezelésben.

Az esővel együtt érkeztünk meg a Kamenica nevű 25 000 hektáros, az államtól harminc évre bérelt vadászterületre. A számunkra rendezett házi trófeabemutatón kiváló agancsokat láthattunk. Érintettük Turopoljét, melynek történelmi érdekessége, hogy a középkorban kurtanemesek lakták. Ez a hazája a „hétszilvafás” nemeseknek, hozzánk is innét került ez a fogalom.

Ezt követően megérkeztünk a fővárosba, Zágrábba. A mai Kaptol- (Káptalan-) dombon László királyunk Szent István tiszteletére templomot emeltetett, a várost püspöki székhellyé tette. Az esőben autóbusszos városnézéssel ismerkedünk a világvárossal.

A vadászszövetség, a Hrvatski Lovacki Savez felügyelte múzeumban sok érdekesség került a szemünk elé.

A viszonylag nem nagy kiterjedésű ország domborzatilag, és éghajlatában is jól elkülönülő tájakra oszlik. A Dinári-hegység vonulatainak egyikéhez, a Gorski Kotar hegyvidékére igyekszünk. Az üdülőhelyként, télisportközpontként ismert Delnice városkában is vártak, kedvesen fogadták a társaságunkat.

Az erdőgazdálkodás a Thurn-Taxis hercegek, Zichy grófok egykori birtokán jó 250 éves múltra tekint vissza. Éves fakitermelésük ötszázezer köbméter. Az állományaikról, szervezettségükről a 6000 köbméter/fő/év fatermelési mutató ékesen szól. Ez az ország legcsapadékosabb területe, ahol az évi csapadék átlaga 3000 milliméter.

Meglepődve értesültünk a jelentős medveállományról. A térség barnamedve-állományának kutatója szerint fél évszázad alatt jó tízszeresére nőtt a medvék száma, ami hozzávetőlegesen egyharmadát adja az országos állománynak. Az állománykezelési elképzelések most évente 150 darabos apasztással számolnak, amelyből 120 lenne a vadászaton elejtett, 30 darab az egyéb módon, például közlekedési balesetben kimúló állat. A zsákmányolt medvék 70 százaléka érmesnek minősült. Élőhelyük szűkösége miatt egyre közelebb kerültek az ember élőhelyéhez. Ez pedig az itteni, jellemzően elöregedő, aprófalvas települések lakossága számára elfogadhatatlanná vált.

A terület 700–1500 méter tengerszint feletti magasságban helyezkedik el. Legmagasabb pontja a Velikij Risnjak

sze, a délnyugati Kalifront-félsziget felé. A sziget alapjában karszthegeység, egy része mediterrán fenyőerdőkkel, magyaltölgyesekkel borított, másik része kopár kőrengeteg. A szigeten több mint 300 forrás található. A Zágrábi Erdészeti Egyetem Vadászterülete 1611 hektár, 98 százalékos erdőszültséggel. Az axis szarvast (*Axis axis*) 1974-ben, a muflont (*Ovis musimon*) 1998-ban telepítették. A vadászterület oktatási és kutatási feladatokat teljesít. Ezenkívül bérvadászta-
tást is folytatnak.

Tanulmányutunk utolsó napján társaságunkat fogadták Horvátország Mezőgazdasági Minisztériumában. *Fraceutic Ivica* miniszterhelyettes, *Kraljicnik Zeljko* ágazati államtitkár és *Jakupcic Krunoslav*, a Horvát Erdők vezérigazgatója üdvözölt bennünket.

Tájékozottatásuk az ágazat horvátországi szervezetéről, erdeik gazdasági, természeti értékéről, az emberi környezet minőségét befolyásoló szerepéről is szólt. Kifejezték reményüket, hogy a magyar és a horvát erdészek találkozása, tapasztalatcseréje kölcsönösen hasznos. A kontinentális Horvátország 42 százalékban erdőszült. Az erdőgazdálkodás központja a fővárosban van,

Az OEE Vadgazdálkodási Szakosztálya a horvát Mezőgazdasági Minisztériumban

1528 méteres. A Nemzeti Parknak is nevet adó csúcs sokat elárul: nevét a hiúrról kapta.

Az ismerkedést a terepen is folytatjuk. Mesés erdőket látunk, majd egy 40 méternél magasabb, 29 köbméteres jegenyefenyőnél fényképezkedtünk. Meglátogatjuk, mondhatnám, megmásszuk Lokve cseppkőbarlangját.

Estére már a tengerparti Crikvenicában vagyunk, a horvát tengerpart legrégebbi fürdőhelyén. Másnap reggel Rab szigetére komppal érkezünk. Útnak is indulunk a sziget legérintetlenebb ré-

születését tizenhat erdőgazdászunk és a 169 erdészet látja el.

Szakosztályunk elnöke, *Csonka Tibor* elmondta, mint a legrégebbi, 151 éves magyar szakmai civilszervezet szakosztályának szakembereiként ismerkedtünk Horvátország, a horvát erdők értékeivel. Köszönetét nyilvánította a kollegiális fogadókészségért. A Budapesten rendezendő vadászati világtalálkozást, mint az együttműködés adódó lehetőségét is megemlítette.

Nyúl Bertalan

OEE Vadgazdálkodási Szakosztály